

Роль інформаційних ресурсів державної прикордонної служби України у забезпеченні її інформаційної безпеки

The role of information resources of the state border service of Ukraine in ensuring its information security

Вадим Торічний * ^{1 A}

Андрій Бурмака ^{2 B}

*Corresponding author: ¹ д. наук з державного управління, доцент кафедри національної безпеки та управління, e-mail: thetorik@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3336-6386

² Начальник відділу прикордонної служби "Ямпіль" (1кат, тип Б), e-mail: thetorik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1910-8914

^A Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна

^B Державна прикордонна служба України, м. Київ, Україна

Vadym Torichnyi * ^{1 A}

Andrii Burmaka ^{2 B}

*Corresponding author: ¹ Dr of Science in Public Administration, Associate Professor of National Security and Management, e-mail: thetorik@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3336-6386

² Head of the Yampil Border Guard Service (1st floor, type B), e-mail: thetorik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1910-8914

^A National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi, Khmelnytskyi, Ukraine

^B State Border Guard Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Received: February 5, 2022 | Revised: February 25, 2022 | Accepted: February 28, 2022

DOI: 10.33445/sds.2022.12.1.16

Мета роботи: полягала в аналізі поняття інформаційних ресурсів у забезпеченні прикордонної безпеки держави як складової національної.

Дизайн/Метод/Підхід дослідження: основними способами дослідження були: пошуково-інформаційний (з метою систематизації та впорядкування інформаційної основи); системний та предметний аналіз (для уточнення змісту ключових понять з проблеми дослідження); аналіз стану проблеми у Державній прикордонній службі України; аналіз наукової та методичної літератури, словниково-довідникової літератури; аналіз зміст у (суттєвих ознак) визначенні понять "інформаційний ресурс" (знання, події та явища, як її форми).

Результати дослідження: уточнено основні завдання інформаційного забезпечення прикордонного відомства: своєчасна обробка інформації від зовнішнього та внутрішнього середовища; розміщення інформації; здійснення процесів організації, зберігання та трансферу інформації; створення досконалої інформаційної системи; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; підвищення продуктивності діяльності представників відомства тощо.

Оригінальність дослідження: в ході дослідження виявлено: сприйняття інформаційного забезпечення як динамічної системи інформаційних ресурсів та варіантів їх обробки, задля вивчення реального стану об'єктів; виділено фактори, котрі на них впливають.

Теоретична цінність полягає у компіляції популярних наукових поглядів із проблеми дослідження.

Практична цінність дослідження полягає у тому, що визначено особливості сутність та завдання інформаційного забезпечення прикордонної служби України.

Майбутні дослідження: Перспективними напрямками подальших наукових досліджень є питання удосконалення процесів, групування, пошуку, систематизації та поширення інформації у прикордонному відомстві, а також їх вплив на управлінську діяльність.

Тип статті: теоретична.

Ключові слова: інформація, забезпечення, управління, прикордонна служба.

Purpose: the aim of the work was to analyse the importance of information resources in ensuring the border security of the state as a component of the national.

Design/Method/Approach: the main methods of research were: search and information (in order to systematize and streamline the information base); system and subject analysis (to clarify the content of key concepts on the research problem); analysis of the problem in the State Border Guard Service of Ukraine; references, content analysis y (essential features) in the definition of "information resource" (knowledge, events and phenomena as its forms).

The results of the study: the main tasks of information support of the border agency: timely processing of information from the external and internal environment; placement of information; implementation of processes of organization, storage and transfer of information; creation of perfect system information; application of modern information and communication technologies; increasing the productivity of the department's representatives, etc.

Originality of the research: the research revealed the following: perception of information support as a dynamic system of information resources and options for their processing, to study the real state of objects; identification of factors that affect them.

The theoretical value lies in the compilation of popular scientific views on the problem of research.

The practical value of the study is that it identifies the features of the essence and objectives of information support of the Border Guard Service of Ukraine.

Future research: Promising areas of further research are identified as follows: issues of process improvement, grouping, search, systematization and dissemination of information in the border department, as well as their impact on management.

The type: theoretical.

Key words: information, support, command, Border Guard.

1. Вступ

Сучасний світ спрямовує до суспільства як спільноти та держави, як політичного інституту завдання контролювання сектору безпеки та оборони. Забезпечення високого рівня якості управлінських рішень є актуальною проблемою кожної сфери суспільного життя України. Особливої актуальності набуває це питання у секторі безпеки та оборони, в якому важливі функції та завдання покладено на Державну прикордонну службу України. Зазначене пов'язане із повнотою, актуальністю та достовірністю інформації про функціонування прикордонного відомства України. Величезні інформаційні масиви, що створює, використовує та обробляє прикордонна служба представлені різноманітним інформаційним змістом: оперативні розрахунки, технології реалізації завдань, законодавчий фундамент тощо.

2. Теоретичні основи дослідження

Довіра до отриманих результатів дослідження можлива за умови використання у наукових працях доказових інформаційних джерел, що сприймаються як базові. Зважаючи на це, нами використано пошуково-бібліографічний метод дослідження, задля вивчення наукових публікацій, монографій, дисертацій із представленої теми дослідження.

Ми проаналізували різнопланові праці багатогранної спрямованості (філософсько-соціологічної, державно-управлінської, військово-технічної спрямованості), на приклад: О. Ворона – методологія оцінки рівня соціальної відповідальності [1]; Ю. Горященко – управлінська діяльність та її інформаційне забезпечення [2]; О. Драган – інформаційне забезпечення у стратегічному управлінні [3]; С. Кондратова – роль сучасних інформаційних технологій [4]; В. Порожня – основи стратегічного управління [5]. Подані вище наукові доробки не вичерпують представлену у публікації проблему, оскільки вона є багатогранною.

3. Результати

Сучасні умови існування українського суспільства свідчать про те, що успішне виконання пріоритетних завдань щодо його розвитку у великій мірі залежать від ступеня застосування інформаційних ресурсів. У соціальній системі України функціонує чимало соціальних інститутів, одним із них є Державна прикордонна служба України, а отже її інформаційні ресурси це основа інформаційного забезпечення діяльності відомства. Щороку обсяги інформаційних ресурсів у прикордонній службі зростають, оскільки формують їх під впливом внутрішнього та зовнішнього середовища, а також на основі побудові нового інформаційного простору для сучасної людини. Ці фактори та безліч інших підкреслюють актуальність інформації (інформаційних ресурсів) для реалізації ефективного управління.

Ключовим поняття у запропонованому дослідженні є поняття "інформації", якому характерний об'ємний зміст, а це означає наявність великої кількості суттєвих ознак. Остаточне визначення інформації у літературі відсутнє, а отже є дискусійним, відкритим у науковому середовищі [3]. Зважаючи на такий стан справ, ми звернулись до загальнометодологічної науки – філософії. Отже, інформацією можна вважати міру організації систем. Вона відображає основу системи. Нам імпонує підхід, за кого інформацію слід вважати універсальною субстанцією буття людини, а також основу цінностей та культури для вираження сутності життя особи [2]. Водночас, науковці зазначають, що інформація є фактором єдності буття та свідомості [1, 4, 5]. Враховуючи результати аналізу філософської наукової літератури, можемо зробити наступний висновок: інформацію слід вважати ідеальним поняттям. Для Державної прикордонної служби України інформацією виступають усі знання, події та явища, як її форми. Проте, уся інформація структурована та є результатом пізнавальної та креативної діяльності людини.

Загалом, інформацію та її форми відносять до інформаційного забезпечення діяльності прикордонного відомства України. Важливим аспектом сучасного функціонування Державної прикордонної служби України є реалізація прикордонної безпеки, а отже – національної безпеки держави. Таким чином інформаційне забезпечення Державної прикордонної служби України спрямоване на підтримку її інформаційної безпеки як складової національної безпеки.

Специфіка інформаційних ресурсів Державної прикордонної служби України полягає в тому, що вони формуються безперервно, дають змогу формулювати достовірні висновки, використовувати технічні засоби та технології, створюють фундамент для управлінського рішення.

Управління у Державній Прикордонній службі України виступає як організаційний спосіб діяльності, що передбачає планувальну, прогнозувальну, координаційну, контролюючу та інноваційну діяльність. Усі ці різновиди діяльності повинні сприяти забезпеченню ефективності усіх складових прикордонної служби та сектору безпеки та оборони в цілому.

Основними завданнями щодо забезпечення інформаційної безпеки Державної прикордонної служби України є:

- своєчасна обробка інформації від зовнішнього та внутрішнього середовища;
- розміщення інформації;
- здійснення процесів організації, зберігання та трансферу інформації;
- створення досконалої інформаційної системи;
- застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- підвищення продуктивності діяльності представників відомства тощо.

Враховуючи агресивність Російської Федерації по відношенню до України, і в першу чергу, її національної безпеки, оскільки реалізовується системна війна і досить потужна в інформаційному середовищі, в інформаційне забезпечення Державної прикордонної служби України необхідно внести такі корективи:

- пошук та використання форм, інструментів та механізмів щодо виявлення дезінформації;
- виявлення негативних явищ та тенденцій в інформаційному просторі;
- удосконалення навичок щодо застосування відповідних програмних застосунків тощо.

Країни високого рівня розвитку дають змогу проаналізувати свій успішний досвід у питаннях використання інформаційних ресурсів у секторі безпеки та оборони. Основними кроками відповідних військових або правоохоронних формувань передових країн світу є підсилення інформаційного забезпечення в управлінні, безперервна диверсифікація інформаційного сектору, зростання кількості кваліфікованих військовослужбовців у відповідних структурних підрозділах.

Важливим завданням управлінців усіх рівнів Державної прикордонної служби України є розуміння інформаційного забезпечення як динамічної системи інформаційних ресурсів та варіантів їх обробки, задля вивчення реального стану об'єктів; виділення факторів, котрі на них впливають; аналіз можливостей реалізації конкретних управлінських рішень.

Таким чином, інформаційні ресурси у сучасному суспільстві отримали нового статусу і перетворились на багатогранні об'єкти, що безпосередньо впливають на функціонування спільноти. Інформаційне забезпечення Державної прикордонної служби України, нами визначено, як специфічна професійна діяльність та складова системи та управлінського процесу.

4. Висновки

Інформаційні ресурси Державної прикордонної служби України мають визначальний вплив на забезпечення її безпеки, а тому базуються на використанні новітніх інформаційно-

комунікативних технологій, техніки, оптимізації професійних завдань, скореченні документообігу тощо. На нашу думку, інформаційні ресурси прикордонної служби необхідно сприймати як функціональну систему, що містить органічне поєднання методів, засобів та технологій щодо роботи з інформацією.

Подальшими напрямками наукових досліджень можуть бути питання удосконалення процесів, групування, пошуку, систематизації та поширення інформації у Державній прикордонній службі України, а також їх вплив на управлінську діяльність.

5. Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

6. Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел

1. Ворона О. В. Методичні підходи до оцінки рівня соціальної відповідальності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 30. 2010.с. 127-133.
2. Горященко Ю. Г. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності: аналіз категоріально-понятійного апарату. *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Економічні науки*. №4(8) 2010. С. 235-242.
3. Драган О. І., Бергер А. Д., Інформаційне забезпечення стратегічного управління підприємством в умовах глобалізації. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. №3 (20), 2019. С. 196-201.
4. Кондратова С. С. Інформаційні технології в управлінні: монографія. Київ: МАУП, 2007. 412 с.
5. Порохня В. М., Безземельна Т. О., Кравченко Т. А. Стратегічне управління: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 224 с.

References

1. Vorona O. V. (2010). *Metodychni pidkhody do otsinky rivnya sotsial'noyi vidpovidal'nosti*. [Methodical approaches to assessing the level of social responsibility]. *Bulletin of Transport Economics and Industry*. № 30. P. 127-133. (in Ukrainian)
2. Goryashchenko Y. G. (2010). *Informatsiyne zabezpechennya upravlins'koyi diyal'nosti: analiz katehorial'no-ponyatiynoho aparatu*. [Information support of management: analysis of the categorical-conceptual apparatus]. *Bulletin of Zaporizhia National University: a collection of scientific papers. Economic sciences*. №4 (8).P. 235-242. (in Ukrainian)
3. Dragan O. I., Berger A. D., *Informatsiyne zabezpechennya stratehichnoho upravlinnya pidpryyemstvom v umovakh hlobalizatsiyi*. [Information support of strategic management of the enterprise in the context of globalization]. *Eastern Europe: Economy, Business and Management*. №3 (20), 2019. P. 196-201. (in Ukrainian)
4. Kondratova S. S. *Informatsiyni tekhnolohiyi v upravlinni*. [Information technology in management: a monograph]. Kyiv: MAUP, 2007. 412 p. (in Ukrainian)
5. Porokhnya V. M., Bezzemelna T. O., Kravchenko T. A. *Stratehichne upravlinnya: navchal'nyy posibnyk*. [Strategic management]: a textbook. Kyiv: Center for Educational Literature, 2012. 224 p. (in Ukrainian)